

Förvaltningsrätten i Linköping
Box 406
581 04 Linköping

2020-09-25
2019-102334-0013

Yttrande i mål om intäktsramar för elnätsföretag för tillsynsperioden 2020–2023

Förvaltningsrätten har gett Energimarknadsinspektionen (Ei) tillfälle att yttra sig över företagens yttranden i nämnda mål. Yttrandena avser Ei:s beslut om intäktsramar för elnätsföretagen för tillsynsperioden 2020–2023. Klagandena anför i huvudsak samma sak i sina yttranden och hänvisar även till varandras skrivelser. Ei väljer därför att yttra sig i ett gemensamt yttrande för samtliga mål (se bilaga 1 för sammanställning av målnr).

Ei har i tidigare yttrande medgett att den reala kalkylräntan före skatt ska fastställas till 2,35 procent samt att de löpande påverkbara kostnaderna för Västerbergsslagens Elnät AB (mål nr 9745-19) ska justeras. I övrigt vidhåller Ei att företagens överklaganden ska avslås och hänvisar till vad Ei anfört i besluten och tidigare yttrande.

Ei har låtit Joakim Nergelius ta del av elnätsföretagens senaste yttranden. Hans kommentarer bifogas detta yttrande (se bilaga 2).

Elnätsföretagens yttranden innehåller egentligen inte något nytt i sak, utan de har i huvudsak endast kommit med påståenden om vad som sagts och inte sagts av parterna och andra instanser. Ei har i sitt tidigare yttrande grundligt redogjort för sin inställning i målen men ser behov av att förtydliga följande delar.

Allmänt om beräkning av kalkylräntan

Ei har beslutat att fastställa intäktsramar för elnätsföretagen och därvid också fastställt den kalkylränta som ska användas vid beräkningen av intäktsramarna. För att avgöra vilken kalkylränta som ska användas har Ei, i enlighet med gällande rätt, tillämpat WACC-metoden och fastställt värden för de i metoden ingående parametrarna. De principer som anges i förordning (2018:1520) om intäktsram för elnätsverksamhet (intäktsrams-förordningen) har därvid använts.

Utfallet av beräkningarna ger, med Ei:s medgivanden, en real kalkylränta före skatt om 2,35 procent. Kalkylräntan har fastställts i enlighet med de krav som ställs och nivån på kalkylräntan överensstämmer med bestämmelsen i 5 kap. 1 § ellagen (1997:857). Ei har därmed visat att en kalkylränta på 2,35 procent ger en sådan avkastning på kapitalbasen som behövs för att i konkurrens med alternativa placeringar med motsvarande risk få tillgång till kapital för investeringar. Elnätsföretagen har inte gjort sannolikt att detta inte

är fallet och därför finns inget skäl att ändra Ei:s beslut. Elnätsföretagen har inte presenterat något underlag som visar att en kalkylränta om 2,35 procent inte skulle uppfylla den nivå på avkastning som ellagen anger. Det enda företagen har gjort är att påstå att så är fallet och argumenterar för att det finns andra beräkningssätt som ger andra nivåer på kalkylräntan. Eftersom man i WACC-metoden sätter in värden på alla ingående parametrar kommer metoden alltid att kunna ge olika utfall, även när de principer som anges i intäktsramsförordningen används. Därför kan det förhållandet att elnätsföretagen argumenterar för ett annat värde i en eller flera parametrar inte anses utgöra tillräckliga skäl för att beslutet ska ändras så länge som de av Ei valda värdena också ger en sådan avkastning som 5 kap. 1 § ellagen stadgar.

Möjligheten att överklaga Ei:s beslut

När det gäller elnätsföretagens möjligheter att överklaga Ei:s beslut har företagen hänvisat till mål C-771/18 gällande Ungern. Vid tidpunkten för Ei:s tidigare yttrande var detta mål inte avgjort. EU-domstolen har dock nu meddelat dom den 16 juli 2020. EU-domstolen har i domen fastslagit att en talan vid en författningsdomstol mot den nationella tillsynsmyndighetens förordningar, i den mån den är begränsad till en kontroll av att vissa delar av konstitutionell rätt har iakttagits, inte kan anses utgöra en lämplig mekanism för att säkerställa rätten att överklaga tillsynsmyndighetens förordningar.

Ei vidhåller att omständigheterna i det målet inte är jämförbara med svenska förhållanden. I Sverige fastställer Ei intäktsramarna och Ei:s beslut kan bli föremål för prövning i sin helhet av förvaltningsdomstol. Förvaltningsdomstolen har sedan behörighet att pröva alla sakfrågor och rättsfrågor som är relevanta för målet. Intäktsramsförordningen innebär således inte några begränsningar för möjligheten att överklaga Ei:s beslut eller att få samtliga relevanta frågor prövade vid ett sådant överklagande.

Jämförelseföretag vid beräkning av kalkylräntan

I denna del bemöter Ei det som framkommit i E.ON Energidistribution AB:s inlagor om att NERA Economic Consulting GmbH (NERA) identifierat två ytterligare jämförelseföretag, Iberdola S.A. och Endesa S.A, vilka de anser även ska ligga till grund för beräkningen av kalkylräntan. Ei vidhåller att de jämförelseföretag som angetts i Ei:s yttrande från maj 2020 ska användas vid beräkning av kalkylräntan.

Av 18 § intäktsramsförordningen framgår det vilka urvalskriterier som ska gälla när Ei ska identifiera och välja jämförelseföretag. Ett jämförelseföretag ska enligt bestämmelserna i förordningen ha överföring av el som sin huvudsakliga verksamhet, vara noterat på en europeisk handelsplats och ha sitt säte i Europa. Syftet med bestämmelsen är att urvalet av jämförelseföretag ska representera en riskprofil som är relevant för skattningen av risknivå för svensk elnätsverksamhet.

NERA tycks mena att utgångspunkten för bedömningen om ett företags huvudsakliga verksamhet är överföring av el bör vara rörelseresultatet av nätverksamheten i

kombination med omsättningen. NERA påtalar också i sin rapport att det är ett av de tillvägagångsätt som används även av andra reglermyndigheter i Europa.

Ei har i sin bedömning utgått från att omsättningen ska användas för att bedöma om ett företags huvudsakliga verksamhet är överföring av el. Detta har också det av Ei anlitate konsultföretaget Montell & Partners använt i sin bedömning. Ei vidhåller att omsättningen ska användas som utgångspunkt vid denna bedömning. Montell & Partners har dessutom använt 50 procent som gräns för att avgöra vad som är huvudsaklig verksamhet. Detta måste mer än väl ge ett rimligt estimat på risknivån för de svenska elnätsverksamheter som till 100 procent ägnar sig åt nätverksamhet. Graden av lönsamhet i ett företags olika verksamhetsgrenar kan inte vara rimligt att använda som grund för att avgöra om dess huvudsakliga verksamhet är överföring av el. Däremot är det vanligt att antal anställda i företaget och dess omsättning eller balansomslutning används för att avgöra ett företags storlek. Exempelvis grundas EU-kommissionens definition av mikroföretag samt små och medelstora företag¹ utifrån dessa utgångspunkter. Olika avgifter och viten, som varierar beroende på företagsstorlek, brukar också vanligtvis ställas i relation till ett företags omsättning än dess rörelseresultat. Omsättningen har också varit utgångspunkt i flera tidigare tillsynsperioders utredningar av vilka företag som ska betraktas vara jämförelseföretag till grund för bestämmandet av kalkylräntan.

Med detta anser Ei att målen är klara för att avgöras.

Detta yttrande har fattats av chefsjuristen Göran Morén. Vid den slutliga handläggningen deltog även avdelningschefen Tony Rosten, enhetschefen Pia Nurmi, analytikern Tobias Alkefjärd samt enhetschefen Rebecka Thuresson, föredragande.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför underskrifter.

Bilagor

1. Sammanställning över samtliga mål (Excel-fil)
2. Kommentar från professor Joakim Nergelius vid Örebro Universitet

¹ Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (delgivet med nr K(2003) 1422) (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36–41).